

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 48 став 1 точка 3 и член 68 став 3 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010) и точка 43 од Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 126/2011), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

УПАТСТВО за спроведување на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 139/2011)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство се пропишува начинот на примена на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките (во понатамошниот текст: Одлуката).

2. За единствена примена на Одлуката, банката е должна да ги пополнува и да ги доставува до Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) следниве извештаи:

- Извештај за договорната рочна структура на активата и пасивата;
- Извештај за очекуваната рочна структура на активата и пасивата;
- Извештај за најголемите депоненти и нивото на концентрација;
- Извештај за стапките на ликвидност и
- Извештај за интерните ликвидносни показатели.

Извештаите од оваа точка се составен дел на ова упатство.

II. ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОГОВОРНАТА РОЧНА СТРУКТУРА НА АКТИВАТА И ПАСИВАТА

3. Извештајот за договорната рочна структура на активата и пасивата се состои од три дела:

- Образец РСД - денари;
- Образец РСД - девизи; и
- Образец РСД - вкупно.

4. При пополнувањето на овој извештај се применуваат следниве правила:

- одделните активни и пасивни позиции се внесуваат за пет временски периоди: до 7 дена, од 8 до 30 дена, од 31 до 90 дена, од 91 до 180 дена и од 181 до 365 дена;
- временските периоди се утврдуваат според договорната преостаната рочност на одделните активни и пасивни позиции, како преостанат

период од датумот на известување до нивната фактичка договорна рочност;

- сите активни позиции се прикажуваат на бруто-основа, односно не се зема износот на акумулираната амортизација, извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва;
- сите активни билансни позиции коишто имаат нефункционален третман не се прикажуваат во Извештајот;
- во колоната којашто го означува периодот до седум дена се внесува износот на задолжителната резерва којшто може да го користи банката, а останатиот износ на задолжителна резерва не се вклучува во Извештајот.

Образец РСД - денари

5. Во образецот РСД - денари се прикажува договорната рочна структура на активата и пасивата во денари и во денари со девизна клаузула на последниот ден од месецот за којшто се известува.

Покрај правилата од точката 4 од ова упатство, образецот РСД - денари се пополнува со примена на правилата од точките 6, 7, 8, 9 и 10 од ова упатство.

6. Во колоните од бр. 3 до бр. 7 се внесува износот на одделните активни и пасивни позиции во денари и во денари со девизна клаузула, согласно со нивната договорна преостаната рочност.

7. Во колоната бр. 8 - „вкупно“ се внесува збирот на активните и пасивните позиции во денари и во денари со девизна клаузула од сите временски периоди на договорната преостаната рочност, односно збирот на износите од колоните бр. 3 - 7.

Актива

8. Позициите од активата се пополнуваат како што следува:

1) Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали

Овие позиции во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметките 10, 131 и 14.

2) Финансиски средства чувани за тргување

На оваа позиција се искажуваат одделно инструментите на пазарот на пари, другите должнички инструменти и сопственичките инструменти во денари и во денари со девизна клаузула, коишто се чуваат за тргување. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на сметките: 40000, 40010, 40100, 40110, 40120, 40500, 40510, 40520, 40530, 40540, 40550, 40800, 40810, 40850, 46000, 46010, 46100, 46110, 46120, 46500, 46510, 46520, 46530, 46540, 46550, 46800, 46810 и 46850. Другите должнички инструменти се евидентираат на сметките: 40001, 40011, 40101, 40111, 40121, 40501, 40511, 40521, 40531, 40541, 40551, 40801, 40811, 40851, 46001, 46011, 46101, 46111, 46121, 46501, 46511, 46521, 46531, 46541, 46551, 46801, 46811 и 46851,

а сопственичките инструменти на сметките: 40002, 40012, 40512, 40522, 40532, 40542, 40552, 40802, 40852, 46002, 46012, 46512, 46522, 46532, 46542, 46552, 46802 и 46852.

3) Деривати за тргување

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметките 450 и 453.

4) Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик

Оваа позиција ги вклучува дериватите прикажани на сметките 451, 452, 454 и 455.

5) Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

На оваа позиција одделно се искажуваат инструментите на пазарот на пари, другите должнички инструменти, сопственичките инструменти и кредитите во денари и во денари со девизна клаузула по објективна вредност преку билансот на успех, коишто се определени како такви при почетното признавање. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на сметките: 43000, 43010, 43100, 43110, 43120, 43500, 43510, 43520, 43530, 43540, 43550, 43800, 43810, 43850, 49000, 49010, 49100, 49110, 49120, 49500, 49510, 49520, 49530, 49540, 49550, 49800, 49810, 49850, а другите должнички инструменти на сметките: 43001, 43011, 43101, 43111, 43121, 43501, 43511, 43521, 43531, 43541, 43551, 43801, 43811, 43851, 49001, 49011, 49101, 49111, 49121, 49501, 49511, 49521, 49531, 49541, 49551, 49801, 49811, 49851. Сопственичките инструменти се евидентираат на сметките: 43002, 43012, 43512, 43522, 43532, 43542, 43552, 43802, 43852, 49002, 49012, 49512, 49522, 49532, 49542, 49552, 49802, 49852, додека кредитите на сметките 439 и 499.

6) Финансиски средства коишто се чуваат до достасување

На оваа позиција одделно се искажува номиналната, односно достасаната вредност на инструментите на пазарот на пари и другите должнички инструменти во денари и во денари со девизна клаузула коишто се чуваат до достасување. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметките: 42000, 42010, 42100, 42110, 42120, 42500, 42510, 42520, 42530, 42540, 42550, 42800, 42810, 42850, 48000, 48010, 48100, 48110, 48120, 48500, 48510, 48520, 48530, 48540, 48550, 48800, 48810, 48850, а другите должнички инструменти на соодветниот дел од сметките: 42001, 42011, 42101, 42111, 42121, 42501, 42511, 42521, 42531, 42541, 42551, 42801, 42811, 42851, 48001, 48011, 48101, 48111, 48121, 48501, 48511, 48521, 48531, 48541, 48551, 48801, 48811 и 48851.

7) Финансиски средства расположливи за продажба

На оваа позиција одделно се искажува номиналната, односно достасаната вредност на инструментите на пазарот на пари, другите

должнички инструменти, сопственичките хартии од вредност и другите инструменти во денари и во денари со девизна клаузула коишто се расположливи за продажба. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметките: 41000, 41010, 41100, 41110, 41120, 41500, 41510, 41520, 41530, 41540, 41550, 41800, 41810, 41850, 47000, 47010, 47100, 47110, 47120, 47500, 47510, 47520, 47530, 47540, 47550, 47800, 47810, 47850. Другите должнички инструменти се евидентираат на соодветниот дел од сметките: 41001, 41011, 41101, 41111, 41121, 41501, 41511, 41521, 41531, 41541, 41551, 41801, 41811, 41851, 47001, 47011, 47101, 47111, 47121, 47501, 47511, 47521, 47531, 47541, 47551, 47801, 47811, 47851, а сопственичките инструменти на соодветниот дел од сметките: 41002, 41012, 41512, 41522, 41532, 41542, 41552, 41802, 41852, 47002, 47012, 47512, 47522, 47532, 47542, 47552, 47802 и 47852. Другите инструменти се евидентираат на соодветниот дел од сметките 419 и 479.

8) Кредити и побарувања

Оваа позиција ги вклучува меѓубанкарските трансакции во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметката 13 (освен сметката 131), депозитите во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметките 53 и 55, финансискиот лизинг во денари и во денари со девизна клаузула евидентиран на сметките 58 (соодветниот дел) и 599 (соодветниот дел), како и кредитите во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметките 50 и 52. Оваа позиција ги вклучува и другите побарувања во денари и во денари со девизна клаузула, односно побарувањата за плаќања извршени по дадени авали на хартии од вредност и гаранции и побарувањата по откупени побарувања (факторинг и форфетирање) во денари и во денари со девизна клаузула коишто се евидентираат на соодветниот дел на сметките 56 и 57.

9) Побарувања врз основа на камати

На оваа позиција се искажуваат побарувањата врз основа на камати во денари и во денари со девизна клаузула, евидентирани на соодветниот дел на сметката 15.

10) Побарувања врз основа на провизии и надомести

Оваа позиција ги вклучува побарувањата врз основа на провизии и надомести во денари и во денари со девизна клаузула, евидентирани на соодветниот дел на сметката 16.

11) Останата неспомната билансна актива

Во оваа позиција се вклучуваат сметките од активата на банката коишто не можат да се распоредат во претходните активни позиции, а коишто претставуваат паричен прилив за банката во денари и во денари со девизна клаузула (соодветниот дел на сметките 12, 19 и други активни сметки).

12) Вкупна актива

На оваа позиција се искажува вкупната актива во денари и во денари со девизна клаузула којашто се добива како збир на износите од редот бр. 1 до редот бр. 11 за секоја одделна позиција од колоните бр. 3 - 8.

Пасива

9. Позициите од пасивата се пополнуваат како што следува:

13) Трансакциски сметки

Оваа позиција ги вклучува трансакциските сметки во денари евидентирани на соодветниот дел на сметката 80.

14) Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех

На оваа позиција се искажуваат финансиските обврски во денари и во денари со девизна клаузула мерени по објективната вредност преку билансот на успех, при што одделно се прикажуваат обврските за инструментите на пазарот на пари, за другите должнички инструменти, за сопственичките инструменти, за депозитите, обврските по кредити и за субординираните инструменти. Овие позиции во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметката 89.

15) Деривати за тргување

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметките 850 и 853.

16) Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметките 851, 852, 854 и 855.

17) Депозити

Во оваа позиција одделно се прикажуваат депозитите по видување и орочените депозити во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметките 81, 82 и 86.

18) Обврски врз основа на кредити

Обврските врз основа на кредити во денари и во денари со девизна клаузула во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел на сметките 84 и 87. Во оваа позиција се вклучуваат и одливите врз основа на субординираниот долг и хибридниите инструменти коишто достасуваат во текот на наредните 365 дена, а коишто се евидентирани на соодветниот дел од сметките 908, 9100, 9102, 9110 и 9112.

19) Издадени должнички хартии од вредност

На оваа позиција се искажуваат обврските врз основа на издадени хартии од вредност во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел од сметката 83.

20) Обврски врз основа на камати

На оваа позиција се искажуваат обврските врз основа на камати во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметката 25.

21) Обврски врз основа на провизии и надомести

Оваа позиција ги вклучува обврските врз основа на провизии и надомести во денари и во денари со девизна клаузула евидентирани на соодветниот дел на сметката 26.

22) Финансиски лизинг

Во сметководството на банката обврските врз основа на финансиски лизинг во денари и во денари со девизна клаузула се евидентираат на соодветниот дел на сметката 88.

23) Останата неспомната билансна пасива

Во оваа позиција се вклучуваат сметките од пасивата на банката коишто не можат да се распоредат во претходните пасивни позиции, а коишто претставуваат паричен одлив за банката. Овде е опфатен соодветниот дел од сметките 20, 21, 22, 23, 29 и други пасивни сметки.

24) Вкупна пасива

На оваа позиција се искажува вкупната пасива во денари и во денари со девизна клаузула којашто се добива како збир на износите од реден бр. 13 до реден бр. 23 за секоја одделна позиција од колоните бр. 3 - 8.

Вонбилансни ставки

10. Вонбилансните ставки коишто претставуваат потенцијално побарување (паричен прилив) или потенцијална обврска (паричен одлив) за банката се прикажуваат на следниве позиции во образецот:

25) Вонбилансна актива

На оваа позиција се искажуваат вонбилансните ставки во денари и во денари со девизна клаузула коишто претставуваат потенцијално побарување за банката врз основа на добиени гаранции, акредитиви, рамковни кредити и други вонбилансни ставки коишто се евидентираат на соодветниот дел од сметката 990. Во оваа позиција не се вклучуваат вонбилансните ставки коишто се поврзани со ставки што веќе се прикажани како дел од активните билансни позиции од овој извештај.

26) Вонбилансна пасива

На оваа позиција се искажуваат вонбилансните ставки во денари и во денари со девизна клаузула коишто претставуваат потенцијална обврска за банката врз основа на издадени гаранции, акредитиви, рамковни кредити, неискористени кредитни лимити и други вонбилансни ставки, со исклучок на покриените вонбилансни ставки. На оваа позиција се прикажува соодветниот дел од сметката 998.

27) Нето вонбилансни ставки

Се прикажува разликата помеѓу вонбилансната актива и вонбилансната пасива прикажани на редните бр. 25 и 26. Евентуалната негативна разлика се прикажува со негативен предзнак.

28) Разлика

Оваа позиција се добива како разлика помеѓу вкупната актива и вкупната пасива (разлика на износите од реден бр. 12 и реден бр. 24), зголемена, односно намалена за износот на нето вонбилансните ставки.

29) Збир на разликата

На оваа позиција се искажува збирот на разликата од реден бр. 28.

Образец РСД - девизи

11. Во образецот РСД - девизи се прикажува договорната рочна структура на активата и пасивата во странска валута на последниот ден од месецот за кој се известува.

Покрај правилата од точката 4 од ова упатство, образецот РСД - девизи се пополнува со примена и на правилата од точките 12, 13, 14, 15 и 16.

12. Во колоните од бр. 3 до бр. 7 се внесува износот на одделните активни и пасивни позиции во странска валута, согласно со нивната договорна преостаната рочност.

13. Во колоната бр. 8 - „вкупно“, се внесува збирот на активните и пасивните позиции во странска валута од сите временски периоди на договорна преостаната рочност, односно збирот на износите од колоните бр. 3 - 7.

Актива

14. Позициите од активата се пополнуваат како што следува:

1) Парични средства, парични еквиваленти, злато и благородни метали

На оваа позиција се искажуваат паричните средства, паричните еквиваленти и трансакциските сметки во странска валута, коишто во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметките 10, 300, 301, 307, 308, 31, како и на други соодветни сметки.

2) Финансиски средства чувани за тргување

На оваа позиција одделно се искажуваат инструментите на пазарот на пари, другите должнички инструменти и сопственичките инструменти во странска валута коишто се чуваат за тргување. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на сметките: 36000, 36010, 36100, 36110, 36120, 36500, 36510, 36530, 36540, 36550, 36800, 36810, 36850. Другите должнички инструменти се евидентираат на сметките: 36001, 36011, 36101, 36111, 36121, 36501, 36511, 36531, 36541, 36551, 36801, 36811, 36851, а сопственичките инструменти на сметките: 36002, 36012, 36512, 36532, 36542, 36552, 36802, 36852.

3) Деривати за тргување

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметката 350.

4) Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметките 351 и 352.

5) Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

На оваа позиција одделно се искажуваат инструментите на пазарот на пари, другите должнички инструменти, сопственичките инструменти и кредитите во странска валута по објективна вредност преку билансот на успех, коишто се определени како такви при почетното признавање. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на сметките: 39000, 39010, 39100, 39110, 39120, 39500, 39510, 39530, 39540, 39550, 39800, 39810, 39850. Другите должнички инструменти се евидентираат на сметките: 39001, 39011, 39101, 39111, 39121, 39501, 39511, 39531, 39541, 39551, 39801, 39811, 39851. Сопственичките инструменти се евидентираат на сметките: 39002, 39012, 39512, 39532, 39542, 39552, 39802, 39852, а кредитите на сметката 399.

6) Финансиски средства коишто се чуваат до достасување

На оваа позиција одделно се искажува номиналната, односно достасаната вредност на инструментите на пазарот на пари и другите должнички инструменти во странска валута коишто се чуваат до достасување. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел на сметките: 38000, 38010, 38100, 38110, 38120, 38500, 38510, 38530, 38540, 38550, 38800, 38810, 38850, а другите должнички инструменти на соодветниот дел на сметките: 38001, 38011, 38101, 38111, 38121, 38501, 38511, 38531, 38541, 38551, 38801, 38811, 38851.

7) Финансиски средства расположливи за продажба

На оваа позиција одделно се искажува номиналната, односно достасаната вредност на инструментите на пазарот на пари, другите должнички инструменти, сопственичките хартии од вредност и други инструменти во странска валута коишто се расположливи за продажба. Инструментите на пазарот на пари во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел на сметките: 37000, 37010, 37100, 37110, 37120, 37500, 37510, 37530, 37540, 37550, 37800, 37810, 37850. Другите должнички инструменти се евидентираат на соодветниот дел на сметките: 37001, 37011, 37101, 37111, 37121, 37501, 37511, 37531, 37541, 37551, 37801, 37811, 37851, а сопственичките инструменти на соодветниот дел на сметките: 37002, 37012, 37512, 37532, 37542, 37552, 37802, 37852. Другите инструменти се евидентираат на соодветниот дел на сметката 379.

8) Кредити и побарувања

Оваа позиција ги вклучува меѓубанкарските трансакции во странска валута евидентирани на сметката 33, депозитите во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 54, финансискиот лизинг во странска валута евидентиран на соодветниот дел на сметката 59 (освен сметката 599), како и кредитите во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 51. Оваа позиција ги вклучува и другите побарувања во странска валута, односно побарувањата за плаќања извршени по дадени авали на хартии од вредност и гаранции и побарувањата по откупени побарувања (факторинг и форфетирање) коишто во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел на сметките 56 и 57.

9) Побарувања врз основа на камати

На оваа позиција се искажуваат побарувањата врз основа на камати во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 15.

10) Побарувања врз основа на провизии и надомести

Оваа позиција ги вклучува побарувањата врз основа на провизии и надомести во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 16.

11) Останата неспомната билансна актива

Во оваа позиција се вклучуваат сметките од активата на банката коишто не можат да се распоредат во претходните активни позиции, а коишто претставуваат паричен прилив за банката во странска валута (соодветниот дел на сметките 12, 19 и други).

12) Вкупна актива

На оваа позиција се искажува вкупната актива во странска валута којашто се добива како збир на износите од реден бр. 1 до реден бр. 11 за секоја одделна позиција од колоните бр. 3 - 8.

Пасива

15. Позициите од пасивата се пополнуваат како што следува:

13) Трансакциски сметки

Оваа позиција ги вклучува трансакциските сметки во странска валута евидентирани на сметките 700, 702, 705, 707, 708, 709 и 71.

14) Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех

На оваа позиција се искажуваат финансиските обврски во странска валута одредени по објективната вредност преку билансот на успех, односно обврските за инструментите на пазарот на пари, за други должнички инструменти, за сопственички инструменти, за депозити, обврските врз основа на кредити и за субординираните инструменти, коишто во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел од сметката 79.

15) Деривати за тргување

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметката 750.

16) Вградени деривати и деривати чувани за управување со ризик

Оваа позиција во сметководството на банката се евидентира на сметките 751 и 752.

17) Депозити

Оваа позиција ги вклучува депозитите по видување и орочените депозити во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 72.

18) Обврски врз основа на кредити

Обврските врз основа на кредити во странска валута во сметководството на банката се евидентираат на соодветниот дел на сметката 74. Во оваа позиција се вклучуваат и одливите врз основа на субординираниот долг и хибридниите инструменти коишто достасуваат во текот на наредните 365 дена, а коишто се евидентирани на соодветниот дел од сметките 908, 9101 и 9111.

19) Издадени должнички хартии од вредност

На оваа позиција се искажуваат обврските врз основа на издадени хартии од вредност во странска валута евидентирани на соодветниот дел од сметката 73.

20) Обврски врз основа на камати

На оваа позиција се искажуваат обврските врз основа на камати во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 25.

21) Обврски врз основа на провизии и надомести

Оваа позиција ги вклучува обврските врз основа на провизии и надомести во странска валута евидентирани на соодветниот дел на сметката 26.

22) Финансиски лизинг

На оваа позиција се искажуваат обврските врз основа на финансискиот лизинг во странска валута коишто се евидентираат на соодветниот дел од сметката 78.

23) Останата неспомнатата билансна пасива

Во оваа позиција се вклучуваат сметките од пасивата на банката коишто не можат да се распоредат во претходните пасивни позиции, а коишто претставуваат паричен одлив за банката (соодветен дел на сметките 22, 23, 29, 77 и други).

24) Вкупна пасива

На оваа позиција се искажува вкупната пасива во странска валута којашто се добива како збир на износите од реден бр. 13 до реден бр. 23 за секоја одделна позиција од колоните бр. 3 - 8.

Вонбилансни ставки

16. Вонбилансните ставки коишто претставуваат потенцијално побарување (паричен прилив) или потенцијална обврска (паричен одлив) за банката се прикажуваат на следниве позиции во образецот:

25) Вонбилансна актива

На оваа позиција се искажуваат вонбилансните ставки во странска валута коишто претставуваат потенцијално побарување за банката врз основа на добиени гаранции, акредитиви, рамковни кредити и други вонбилансни ставки коишто се евидентираат на соодветниот дел од сметките 990 и 991. Во оваа позиција не се вклучуваат вонбилансните ставки коишто се поврзани со ставки што веќе се прикажани како дел од активните билансни позиции од овој извештај.

26) Вонбилансна пасива

На оваа позиција се искажуваат вонбилансните ставки во странска валута коишто претставуваат потенцијална обврска за банката врз основа на издадени гаранции, акредитиви, рамковни кредити, неискористени кредитни лимити и други вонбилансни ставки, со исклучок на покриените вонбилансни ставки. На оваа позиција се прикажува соодветниот дел од сметката 998.

27) Нето вонбилансни ставки

Се прикажува разликата помеѓу вонбилансната актива и вонбилансната пасива во странска валута, прикажани на редните бр. 25 и 26. Евентуалната негативна разлика се прикажува со негативен предзнак.

28) Разлика

Оваа позиција се добива како разлика помеѓу вкупната актива и вкупната пасива (разлика на износите од реден бр. 12 и реден бр. 24), зголемена, односно намалена за износот на нето вонбилансните ставки.

29) Збир на разликата

На оваа позиција се искажува збирот на разликата од реден бр. 28.

Образец РСД - вкупно

17. Образецот РСД - вкупно претставува збирен преглед на позициите содржани во обрасците РСД - денари и РСД - девизи.

III. ИЗВЕШТАЈ ЗА ОЧЕКУВАНАТА РОЧНА СТРУКТУРА НА АКТИВАТА И ПАСИВАТА

18. Извештајот за очекуваната рочна структура на активата и пасивата (образец РСО) се пополнува со примена на следниве правила:

- одделните активни и пасивни позиции се внесуваат во три временски периоди: до 7 дена, од 8 до 30 дена, од 31 до 90 дена;
- сите активни и пасивни позиции се прикажуваат збирно, без разлика на валутата во која се изразени или ќе бидат изразени;
- сите активни позиции се прикажуваат на бруто-основа, односно не се зема износот на акумулираната амортизација, извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва;
- сите активни билансни позиции коишто имаат нефункционален третман не се прикажуваат во Извештајот;
- во Извештајот може да се вклучи само износот на задолжителната резерва којшто може да го користи банката;
- правилата за пополнување на Извештајот за договорна рочна структура на активата и пасивата, предвидени во точките 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16 и 17 од ова упатство, соодветно се применуваат и на овој извештај.

19. Образецот РСО се состои од два дела:

- **Очекувана рочност (билансна и вонбилансна евиденција)** - трите временски периоди се пополнуваат согласно со очекуваните приливи и одливи од одделните активни и пасивни билансни и вонбилансни позиции коишто се дел од билансната и вонбилансната евиденција на банката на последниот ден од месецот за којшто се известува. При одредување на очекуваната преостаната рочност на овие позиции, банката ја има предвид веројатноста за настанување на одреден прилив или одлив (пр. веројатност за наплата на побарувањата на банката во роковите на достасување, веројатност за нивото на депозитите коишто ќе бидат повлечени во рокот на нивното достасување, веројатност за користење рамковен кредит одобрен од страна на

банката и слично). Очекуваната преостаната рочност на позициите од билансот на состојба се внесува во колоните бр. 3, 4 и 5;

- **Очекувана рочност (идни активности)** - трите временски периоди се пополнуваат согласно со очекуваните приливи и одливи од идните активности на банката. Како идни активности се сметаат оние активности за коишто банката очекува дека ќе ги оствари во иднина, односно активностите коишто не се дел од билансната и вонбилансната евиденција на банката на денот на изготвувањето на овој извештај. Банката ја утврдува очекуваната рочност на идните активности според оцената и претпоставките за големината на идните парични приливи и одливи во одделни временски периоди коишто ја земаат предвид веројатноста за нивното настанување (пр. веројатност за одобрување нови кредити, користење нови заеми, вложување нови депозити во банката и слично). Очекуваната преостаната рочност на идните активности се внесува во колоните бр. 6, 7 и 8, при што се внесува нето-приливот или нето-одливот (приливите се внесуваат со позитивен предзнак, а одливите со негативен предзнак). Притоа, банката ги пополнува само оние позиции од колоните бр. 6, 7 и 8 за кои очекува дека ќе има приливи или одливи врз основа на идни активности.

IV. ИЗВЕШТАЈ ЗА НАЈГОЛЕМИТЕ ДЕПОНЕНТИ И НИВОТО НА КОНЦЕНТРАЦИЈА

20. Извештајот за најголемите депоненти и нивото на концентрација на банката се состои од следниве два дела:

- образецот НД - се прикажува учеството на најголемите депоненти во депозитната база на банката;
- образецот НК - се прикажува нивото на концентрација кај депозитите по видување и трансакциските сметки.

21. Образецот НД содржи податоци за учеството на најголемите депоненти, утврдени согласно со точка 33 став 2 од Одлуката, во вкупната просечна депозитна база на банката.

Образецот НД се составува на месечна основа, како просек на состојбата на депозитите на крајот на сите декади (10, 20 и последниот ден) од месецот за којшто се известува, со примена на следниве правила:

а) Во колоната бр. 2 - „депонент“, се внесуваат името, односно називот на најголемите дваесет депоненти коишто вложиле средства во банката во форма на депозит. Колоната се пополнува на тој начин што се наведува депонентот, заедно со сите правни и физички лица коишто, согласно со Законот за банките и прописите донесени врз основа на овој закон, се сметаат за поврзани. Притоа, одделно се прикажуваат депозитите на депонентот и депозитите на лицата поврзани со него, а во посебен ред се наведува вкупниот износ на депозитите на депонентот и на лицата поврзани со него.

б) Во колоната бр. 3 - „седиште“, се внесува седиштето на депонентот и на лицата поврзани со него.

в) Во колоната бр. 4 - „просечен износ на депозити“, се внесува просечниот износ на депозитите на секој одделен депонент и на лицата

поврзани со него, како просек на состојбата на нивните вкупни депозити кај банката, на крајот на декадите од месецот за којшто се известува.

г) Во колоната бр. 5 - „% од просечната депозитна база“, се внесува процентуалното учество на просечниот износ на депозитите на депонентот и на лицата поврзани со него, во просечната депозитна база на банката прикажана на редот бр. 22.

д) На реден бр. 21 - „вкупно“, во колоната бр. 4 се искажува збирот на износите од редовите од реден бр. 1 до реден бр. 20, додека во колоната бр. 5 се внесува односот помеѓу збирот од колоната бр. 4 на овој ред и износот на просечната депозитна база прикажан на редот бр. 22, колона бр. 4. Колоната бр. 3 од овој ред не се пополнува.

ѓ) На реден бр. 22 - „просечна депозитна база“, се внесува просекот на износот на депозитната база со состојба на крајот на сите декади од месецот за којшто се известува, при што депозитната база за секоја декада се утврдува врз основа на состојбата на сметките од потточките 13) и 17) на точките 9 и 15 од ова упатство. Колоните бр. 3 и 5 од овој ред не се пополнуваат.

22. Образецот НК содржи податоци за нивото на концентрација кај депозитите по видување и трансакциските сметки, утврдено согласно со точка 33 став 3 од Одлуката.

Образецот НК се составува на месечна основа, како просек на состојбата на депозитите по видување и трансакциските сметки на крајот на сите декади (10, 20 и последниот ден) од месецот за кој се известува.

23. Образецот НК се пополнува со примена на следниве правила:

а) Во колоната бр. 2 - „депонент“, се внесуваат името, односно називот на дваесетте депоненти на банката со најголемо учество во просечниот износ на вкупните депозити по видување и трансакциски сметки. При пополнувањето на оваа колона соодветно се применуваат правилата според кои се пополнува колоната бр. 2 од образецот НД.

б) Во колоната бр. 3 - „седиште“, се внесува седиштето на депонентот и на лицата поврзани со него.

в) Во колоната бр. 4 - „просечен износ на депозитите по видување и трансакциските сметки“, се внесува просечниот износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на секој одделен депонент и на лицата поврзани со него, како просек на состојбата на нивните вкупни депозити по видување и трансакциски сметки кај банката, на крајот на декадите од месецот за кој се известува.

г) Во колоната бр. 5 - „ниво на концентрација“, се внесува процентуалното учество на просечниот износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на депонентот и на лицата поврзани со него, во вкупниот просечен износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на банката, прикажан на редот бр. 22.

д) На реден бр. 21 - „вкупно“, во колоната бр. 4 се искажува збирот на износите од редовите од реден бр. 1 до реден бр. 20, додека во колоната бр. 5 се внесува односот помеѓу збирот од колоната бр. 4 на овој ред и вкупниот просечен износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на банката, прикажан на редот бр. 22, колона бр. 4. Колоната бр. 3 од овој ред не се пополнува.

ѓ) На реден бр. 22 - „вкупен просечен износ на трансакциските сметки и депозитите по видување“, се внесува просекот на износот на депозитите по видување и трансакциските сметки на банката со состојба на крајот на сите декади од месецот за кој се известува, при што за депозитите по видување и трансакциските сметки за секоја декада тој се утврдува врз основа на состојбата на позициите од потточките 13) и 17) на точките 9 и 15 (само делот од потточката 17 којшто се однесува на депозитите по видување) од ова упатство. Колоните бр. 3 и 5 од овој ред не се пополнуваат.

V. ИЗВЕШТАЈ ЗА СТАПКИТЕ НА ЛИКВИДНОСТ

24. Во Извештајот за стапките на ликвидност се прикажуваат стапките на ликвидност од точка 34 од Одлуката, при што Извештајот содржи податоци за состојбата на позициите коишто се вклучуваат во утврдувањето на стапките само за работните денови од месецот за којшто се известува.

Извештајот за стапките на ликвидност се состои од два дела:

- образецот СЛ 30 - се прикажуваат стапките на ликвидност до 30 дена; и
- образецот СЛ 180 - се прикажуваат стапките на ликвидност до 180 дена.

Образецот РСД - вкупно соодветно се користи како насока за пополнувањето на обрасците СЛ30 и СЛ180, освен доколку не е поинаку пропишано со оваа глава.

25. Образецот СЛ30 се пополнува со примена на следниве правила за активните и пасивните позиции:

а) Колоната бр. 2 - „средства кај и должнички инструменти на Народната банка“ се пополнува согласно со точката 36 потточка а) алинеи 1 и 2 од Одлуката и ги вклучува средствата кај Народната банка, вклучувајќи го и делот од задолжителната резерва којшто може да го користи банката и должничките инструменти издадени од Народната банка, без разлика на нивната договорна преостаната рочност.

Колоната бр. 3 - „позиции коишто ги прифаќа Народната банка“, ги вклучува хартиите од вредност или средствата коишто Народната банка ги прифаќа како инструмент за обезбедување при спроведување на монетарните операции без разлика на нивната преостаната договорена рочност (точка 36 потточка а) алинеја 4 од Одлуката).

Колоната бр. 4 - „кредити, камати, провизии и надоместоци“ се пополнува согласно со точката 36 потточка а) алинеја 5 од Одлуката и се внесуваат ставките коишто се прикажуваат во редовите бр. 8, 9 и 10 од

колоните бр. 3 и 4 од образецот РСД - вкупно, намалени за кредитите, каматите, провизиите и надоместите од финансиските и нефинансиските лица класифицирани во категоријата на ризик „В“ коишто достасуваат во следните 30 дена, како и за кредитите, каматите, провизиите и надоместите од финансиските и нефинансиските лица класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“, чијшто рок на достасување е продолжен два или повеќепати.

Колоната бр. 5 - „вложувања во хартии од вредност“ се пополнува согласно со точката 36 потточка а) алинеи 6, 7, 8 и 9 од Одлуката и се внесуваат соодветните ставки од образецот РСД - вкупно, и тоа: од редовите бр. 2, 5 и 7 (без разлика на нивната преостаната договорена рочност) и од редот бр. 6 со преостаната договорена рочност до 30 дена (колони бр. 3 и 4).

Во колоната бр. 6 - „останата актива којашто достасува до 30 дена“ се внесуваат сите останати активни позиции коишто не се опфатени во претходните позиции од оваа потточка, а коишто се вклучуваат во пресметката на стапката на ликвидност до 30 дена согласно со точката 36 потточка а) алинеи 3 и 10 од Одлуката (соодветен дел од редовите бр. 1, 11 и 25 од образецот РСД - вкупно).

Во колоната бр. 7 - „вкупна актива којашто достасува до 30 дена“, се внесува збирот на колоните бр. 2, 3, 4, 5 и 6.

Во колоните бр. 2, 3, 4, 5 и 6, банката не ги вклучува активните позиции со кои не може слободно да располага (пр. позиции коишто служат како обезбедување обврски на други лица; позиции што служат како покрите по преземена обврска на банката, кога позицијата којашто се обезбедува и позицијата којашто служи како обезбедување се со различна рочност; позиции за кои се води судски спор и слично).

б) Во колоната бр. 8 - „трансакциски сметки и депозити по видување“ се внесува износот на трансакциските сметки и депозитите по видување прикажани во редовите бр. 13 и 17 (само делот што се однесува на депозитите по видување) од образецот РСД - вкупно, којшто се вклучува во пресметувањето на стапката на ликвидност до 30 дена, согласно со точката 38 од Одлуката. Процентот на вклученост на трансакциските сметки и депозитите по видување (30%, 35% или 40%) за месецот за којшто се известува, се утврдува врз основа на нивото на концентрација, утврдено во текот на претходниот месец - процентот прикажан на реден бр. 21 колона бр. 5 од образецот НК за месецот што му претходи на месецот за којшто се известува.

Во колоната бр. 9 - „орочени депозити коишто достасуваат до 30 дена (80%)“, се внесува 80% од износот на орочените депозити прикажани во редот бр. 17 од колоните бр. 3 и 4 од образецот РСД - вкупно.

Во колоната бр. 10 - „одобрените пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички (15%)“, се внесува 15% од износот на одобрените пречекорувања на трансакциските сметки и одобрените лимити на кредитните картички (соодветен дел од ставките што се прикажуваат на редот бр. 26 од образецот РСД - вкупно).

Во колоната бр. 11 - „останата пасива којашто достасува до 30 дена“ се внесуваат сите останати пасивни позиции коишто не се опфатени во

претходните позиции од оваа потточка, а коишто се вклучуваат во пресметката на стапката на ликвидност до 30 дена, согласно со точката 36 потточка б) алинеи 2, 4 и 6 од Одлуката (соодветен дел од редот бр. 14 и од редовите бр. 18, 19, 20, 21, 22, 23 и 26 од колоните бр. 3 и 4 од образецот РСД - вкупно).

Во колоната бр. 12 - „вкупна пасива којашто достасува до 30 дена“, се внесува збирот на колоните бр. 8, 9, 10 и 11.

в) Во колоната бр. 13 - „стапка на ликвидност до 30 дена“ се внесува односот помеѓу колоните бр. 7 и 12 од овој образец.

г) Во редот - „вкупно“ се внесува збирот на дневните состојби на позициите од соодветните колони. Колоната бр. 13 не се пополнува.

д) Во редот - „вкупно-просек“ се внесува просечниот износ на дневните состојби на позициите од образецот, којшто се добива кога износот од редот „вкупно“ ќе се подели со бројот на работни денови во месецот за кој се известува. Колоните бр. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 и 11 не се пополнуваат.

По исклучок на ставот 1 од оваа потточка, редот - „вкупно-просек“ за колоната бр. 13 се пополнува како однос помеѓу просекот на вкупните активни позиции (колона бр. 7 од овој ред) и просекот на вкупните пасивни позиции (колона бр. 12 од овој ред) и ја прикажува месечната стапка на ликвидност до 30 дена.

26. Образецот СЛ180 се пополнува со примена на правилата од точката 25 од ова упатство и точката 37 од Одлуката, при што за оние позиции коишто се вклучуваат во утврдувањето на стапката на ликвидност во зависност од нивната преостаната рочност се земаат предвид позициите од колоните бр. 3, 4, 5 и 6 од образецот РСД - вкупно.

При пополнувањето на колоната бр. 8 од овој образец се зема предвид износот на трансакциските сметки и депозитите по видување којшто може да се вклучи во пресметувањето на стапката на ликвидност до 180 дена, согласно со точката 39 од Одлуката. Процентот на вклученост на трансакциските сметки и депозитите по видување (40%, 45% или 50%) за месецот за кој се известува, се утврдува врз основа на нивото на концентрација утврдено во текот на претходниот месец - процентот прикажан на реден бр. 21, колона бр. 5 од образецот НК, за месецот што му претходи на месецот за којшто се известува.

Во колоната бр. 10 од овој образец, одобрените пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички се вклучуваат во износ од 20%.

VI. ИЗВЕШТАЈ ЗА ИНТЕРНИТЕ ЛИКВИДНОСНИ ПОКАЗАТЕЛИ

27. Во Извештајот за интерните ликвидносни показатели (образец ЛП) се внесуваат интерните ликвидносни показатели утврдени од страна на банката, согласно со точката 42 од Одлуката. Образецот ЛП се пополнува со примена на следниве правила:

а) Во колоната бр. 2 - „опис на ликвидносниот показател“, се внесува описот на ликвидносниот показател од кој ќе можат да се утврдат позициите врз основа на кои тој се пресметува;

б) Колоната бр. 3 - „интерен лимит на банката“, ги содржи границите во кои може да се движи соодветниот ликвидносен показател, односно интерниот лимит над/под кој не смее да се движи тој показател;

в) Во колоната бр. 4 - „период на следење на показателот“, се внесува временскиот период во кој се следи соодветниот ликвидносен показател (пр. на дневна, неделна, декадна, месечна основа и слично);

г) Во колоната бр. 5 - „распон во текот на месецот“, се внесува распонот во кој се движел ликвидносниот показател во текот на месецот на кој се однесува Извештајот, во зависност од утврдениот период на следење на показателот.

VII. РОКОВИ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ НА НАРОДНАТА БАНКА

28. Банката е должна да ги изработува извештаите од точка 2 од ова упатство (обрасци РСД - денари, РСД - девизи, РСД - вкупно, РСО, СЛ, НД, НК и ЛП) на месечна основа.

Банката ги доставува извештаите од точка 2 од ова упатство до Народната банка, во рок од петнаесет дена по истекот на месецот за кој се известува.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

29. Одредбите од ова упатство што се однесуваат на банките се применуваат и на штедилниците во Република Македонија.

30. Со отпочнувањето со примена на ова упатство, престанува да важи Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 76/2011).

31. Ова упатство влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

У бр. 7813
30.09.2011 година
Скопје

Гувернер
Димитар Богов